

რედაქცია

გადაცემის პრინციპები. ა. გ. მუხრანის ხელგა...
საქართველოს პრინციპები
საქართველოს პრინციპები
საქართველოს პრინციპები

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა

უახლესი განცხადებები

დღის განმავლობაში...
საქართველოს პრინციპები
საქართველოს პრინციპები

მკატორინე დავითის ასული და
შვილი მისი პოლიტანდრე დი-
მიტრის-ძე პოლოუბანსკი გუ-
ლითადის მწუხარებით გაუწყობთ

ლაკო მღვდლისადგენ სხალი კესე-
დიცა გაიკვანოს.

სამხედრო ბინასტრის დენ. ვან-
ნავსკის თანამდებობით წესდებ-
ბა კამისა, ჩინეთის სამხედრო სე-
დენეაღ-დუბუნატორის დაწესებ-
სედ მოსადაზარალებულად.

ფაქტის უწყებაში ბორც-მოქმე-
დება აღმოჩნდა; თურქისტანის მხარე-
ში, მაგალითად, მუდამ წელიწადს
40,000 მანეთი იხარჯებოდა ისეთ
ფაქტის სტანციებზე, რომლებიც სუ-
ლაც არ ახსებდნენ, რომლებიც
მარტო ქალაქზე იყვნენ ნახევრე-
ბი.

მუშები უნდა ამუშავონ და რამდენის
არა, როგორ უნდა წერა-კითხვა მაინც
ასწავლონ მათა და სხვ. და სხვ. კ-
ნონი სასტიკად სჯის ყველა მებატ-
რონეს, ვინც ამ წესს და დებულებას
გადასცდება.

რუსეთშიაც არის ამ საგნის შესა-
ხებ, თუ პირ-და-პირ მმართველობისა-
გან და თუ სხვა-და-სხვა კამისიებისა-
გან შედგენილი წესდებულება და კ-
ნონები. მაგრამ, საუბედუროდ, ამ
კანონებს, არა თუ სხვაგან სადმე რუ-
სეთის პროვინციულ ქალაქებში,
თვით პეტერბურგში და მოსკოვში
არ ასრულებენ რიგაჩად.

ჩვენს მექარხნე-მეფაბრიკებს-კი ამ
კანონების არსებობა გააჩნდა იქ-
ნება ჰქონდეთ, თორემ იმათ შესრუ-
ლებისათვის თავს არავინ იწყებებს და
ძალასაც არავინ ატანს.

ჩვენს ქალაქში არის ერთი დიდი
ფაბრიკა მიწზე-რო შარისა; არის
ქარხნები ტყვისა, საპნისა, და სხვა,
სადაც ასობით არიან მუშები და ამა
თუ ერთს ამ ქარხანაში რაიმე კანო-
ნიერი წესი და რიგი არის დაცული
მებატრონებისაგან! რამდენი საათიც
უნდა იმდენს ამუშავებენ; მკირე

წლოვანი საქმეზე აკლავენ თავის
ნორჩ ძალასა და ჯანმთებლობას, ქა-
ლები წელში წყდებიან მუშაობით
აუროლებულ და გაფუჭებულ ფაბრი-
კისა და ქარხნების ჰაერში, წერა-
კითხვის სწავლება მკირე-წლოვანე-
ბისა ვის გაუგონია! და გამკითხავი,
პასუხის მომთხოვი, ვინ არის!

ამ დღეებში ჩვენს გაზეთში იყო
დაბეჭდილი შემო-ნიშვნის სოფ. რა-
ნიდამ მიღებული ამბავი, რომ ქვა-
გუნდის ს. მუშაოდ გაყვანილი გვირა-
ბი (ტონელი) ჩამოწავა, ცხრა მუ-
შა მოიყვანა ქვეშ, ამათში ექვსი
მოკვდა და სამი ცოცხალ-მკვდარი
გამოათრია. მაშ. „შრომაში“ ამავ
საგნის შესახებ სწერია, რომ მხოლოდ
ერთი კაცი მოკვდა. მაგრამ საქმე
ამაში როდია: სულ არც ერთიც რო
არ მომკვდარიყო ფაქტი მაინც ფაქ-
ტად რჩება; და ეს ფაქტი არის შემ-
დეგი: ქვა-გუნდის მწარმოებლებს არა-
ცთარი საშუალება არ უხმარიათ,
რომ მუშებს ვენება არ მისცემოდათ
მუშაობის დროს. და საშუალების ხმა-
რება კი აღვიღად შეიძლება და
ეს პირ-და-პირ ამ მებატრონების ვალ-
დებულება იყო. რად მისცეს მუ-

ტელეგრაფი

კავთარბურლი, 19 დეკემბერს. „მხარ-
თებლობის მოამბეში“ დაბეჭდილია:
დონის მხარეში მანქანის გაჭრე-
ბის შედეგად წესდება მოის-
ხა.

ჩინეთში მარხების მუშაობა

თფილისი 21 დეკემბერს.
მეროპის ყველა სახელმწიფოებში,
საცა კი ქარხნები და ფაბრიკებია,
ყველგან სასტიკი კანონები და წესე-
ბია მმართველობისაგან გამოცემული,
იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა
ეპყრობოდნენ პატრონები მუშებს,
როგორ უნდა ამუშავებდნენ იმათა,
როგორ უნდა იყოს ქარხნები და
ფაბრიკები გამართული, რამდენი წლის

„შრომა-ნიშნის“ საქმე, შეერთე-
ბამდინ, ცულად მიდიოდა;

თითოეულს მათგანს არც მწერლები და თანამშრო-
მელები ჰყავდა საქმაო, არც შეძლება
ჰქონდა ხარჯის ასავლელად. როცა
რედაქციები დაფიქრდნენ თავიანთ
მდგომარეობაზე, შორიდან იმათ გა-
უდიმა მაცთურმა „შეერთებულმა
შრომამ“ და არჩევინა შეერთება. მს
ჟურნალ-გაზეთსაც უნდა რგებიყო და
ხელის მომწერლებსაც, რადგანაც ამ
უკანასკნელთ ფასი ნაკლებ გადახდე-
ბოდათ. პრც ერთი მხარე არ ღალა-
ტობდა ამ დახლოებით არც თავის
დროშას, რადგანაც ორივე რედაქციე-
ბის საზოგადო მიზანი ერთი და იგივე
იყო და არის; შეერთება არც იმას
ნიშნავდა, რომ ან გაზეთს წართმეო-
და უფლება და ან ჟურნალს, რომ
ერთს თანამშრომელის, ან თანა-რე-
დაქტორს მეორეზე არა დაეწერა-რა.
ნამეტურ, არა ელაპარაკნათ-რა უსია-
მოვნო ისეთ კაცზე, როგორიც არის
ბანი ი. შავჭავჭავი, რომელიც თითქ-
მის ყოველს ჩვენს საზოგადო საქმე-
ში ან მოთავედ არის, ან უმთავრეს
მოქმედ პირად. სწორედ დროშის ღა-
ლატი იქნებოდა, რომ, ამ შეერთე-
ბის გამო, ბანი შავჭავჭავი მაჯლაჯუ-
ნისაგან დასჯდომოდა ჩვენ ჟურნალ-
გაზეთს და ყოველ საზოგადო საქმე-
ზე მორჩილ „შრომა-ნიშნის“ ებეჭ-
და: „ამ საქმის წარმატება დუღს და

გადადულს; ჩვენი ილიყო შიგ არის;
მკითხველო, ფიქრი ნუ გაქვს“-ო,
„ნიშნისა“ დაამტკიცა ამ გვარი თა-
ვისი დამოუკიდებლობა მარტო ერთის
პირისაგან და „შრომაში“ ხომ სულ
თავი არ ღარიდა.

შეიძლება თქვან: ეს ყველა-ყველა,
მაგრამ ან შეერთება რა არის, ან თა-
ვისი ღანძღვა რას მიქვიანო.—ჩვენი
უბედურებაც ის არის, ბატონებო,
რომ ჩვენ სულ ყველაფერი ისე გვი-
და გვექონდეს, როგორც სხვა უფრო,
რიცხვით და გონებით მდიდარ ხალხ-
თა აქეთ და იმას კი არ ვკითხულობთ:
შეგვიძლიან ჩვენ იმათი ყოველის-
ფერში წაბაძვა, თუ არა. სხვაგანაც
შეიძლება რედაქციების შეერთება,
მაგრამ იმავე დღეს, როდესაც ერთ
საჩინო მწერალს მეორე საჩინო მწერ-
ლის — თანამშრომლის წინააღმდეგი
აზრი დაეხადება, ერთი მათგანი ან
სხვა გაზეთში გადადის, ან საკუთარ
გაზეთს აფუძნებს. ჩვენ კი არც
სხვა გაზეთში გადასვლა შეგვიძლია,
არც სხვა გაზეთის დაფუძნება. უნებ-
ლიედ, უნდა იმ მგერელ სალოსს
დ ვემგავსოთ, რომელიც ამ ქამად
სცხოვრებს პათონის პონასტერში და
ყოველთვის, როცა სოფლის გულის-
თქმა გაუფლის თავში, თავ-პირის ისინ-
ლიანებს მათარხით. იძულებულნი
ვართ ჩვენსავე გაზეთში კარგიც ეი-
ლაპარაკოთ ჩვენზე და ცუდიც.

„დროების“ ფელტონი, 22 დეკემბ.

საუბარი

ჩვენი თფილელი მწერლობის
ოხუნჯობა აი უგემურ ოხუნჯობას
მაგონებს, რომელიც ურემს „მრეკლეს
კარეტად“ უწოდებს და ორთქლით-
მატარებელს წყვილი ხარ-კამბეჩით
ეზიდება.

მერე, როცა „დროებაში“ რამდენი-
მე სტატია დაბეჭდა ბანი ი. შავჭავ-
ძის შესახებ და წინააღმდეგ, ამ ოხუნ-
ჯობამ ი. შავჭავჭავი ბოგოლის კამე-
დლის მოქმედ პირად გამოიყვანა, რო-
მელმაც თითონ გაიწყებლა თავისი
თავი. იმათ რომ ყური უფდოთ, ბა-
ტონმა „დროების“ რედაქტორმა ილ.
შავჭავჭავი კარგა ღამაზად მოსცხო
თავის გაზეთში: საადგილ-მამულო
ბანკის მმართველს ი. შავჭავჭავს, „წე-
რა-კითხვის საზოგადოების“ თავმჯდო-
მარის ამხანაგს ი. შავჭავჭავს, დრამა-
ტიულ საზოგადოების თავმჯდომარეს
ი. შავჭავჭავს, „მეფის ტყაოსნის“
უმთავრეს რედაქტორს ი. შავჭავჭავს.
ამ გვარი საქციელი საზოგადოების
შეურაცხყოფა და დაცინვა არისო—
ბრძნულად ბანს აძლიედენ ოხუნჯებს
პუბლიცისტები.

ახლა გაყვანა მიღდა საქმე. მეი-
ციხოვრეს ერთად უსისხლო ცოლ-
ქმარმა, პატარძალი მზითვეს ედაგება
ქმარს და სხვ. და სხვ.

მოდის და ამ გვარს მოფარებულს,
განზომილს და განწონილს ოხუნჯო-
ბას ჰვინეს სიტყვებით „გონების ცხვი-
რის დაცემინება“ დაუძახე!

რახე დახარჯა ნეტავი ჩვენმა გო-
ნებამ ამდენი ცივი ოფლი? რა იყო
საოხუნჯო ორი რედაქციის შეერთე-
ბაში, ან ცხოვრებაში, ან გაყრა-
ში?

შარშან, წლის დამდეგ, როდესაც
„დროება-ნიშნის“ რედაქციები შე-
ერთდნენ, ერთი ამ გვარი ოხუნჯობა
ატყდა „დროება-ნიშნის“ დაქარწინე-
ბაზე. ერთს მეფე დაარქვეს, წრეს
ვადარული, უგუნური; მეორეს—კი-
ტრივით ჩამქაეგებული ბებრუტანა დე-
ლაფალი, გათხოვებისგან იმედ მიხდი-
ლი. ზოგმა მეფე-პატარძალს ახლო
ნათესაობა გამოუძია და მათი დაქორ-
წინება „სისხლთა თანა აღრედა“ გა-
მოაცხადა; ზოგმა კიდევ მაქანკალი
გამოუჩინა ამ საქმეს და საგამჯელოდ
ერთი წლის ჟურნალ-გაზეთი მისცა,
ძროხის ტყვის მაგიერ. უკანასკნელმა
„ნიშნის“ ნომერმა სულ ყველა ამათ
გდაჭარბა: რედაქციას შეუტყვია,
რომ ქორწილზე დედოფალს ბუზმენ-
ტებით მორთული წითელი ფარხის
პერანგის ამხანაგი ცმია ყვითელი
აბრეშუმის შესაკრავით, რომლის ფო-
ჩები, თურმე მშვენიერად ზიზიმებდნენ
წითელ ფარხაზედ“....

შებს გამოკვებულში ღამე გათევის ნება? რატომ გამოკვებულს თალი არ შეუტყრეს, რომ მიწა არ ჩამოწოლილიყო? რატომ, ერთის სიტყვით, ზედამხედველი არაფერ ჰყავდათ, რომ, მოხდა თუ არა უბედურება, იმ წამსვე მიშველდებოდნენ და, იქნება, დაეხსნათ სიკვდილისაგან საბრალო მუშები?

მინ უნდა ავას პასუხი ახლა იმათ უთაურებისა და წინ-დაუხედაობისაგან დაღუპულ კაცების ცოლ-შვილისა და დედ-მამის წინაშე? რაღა თქმა უნდა, რომ პირ-და-პირი პასუხისმგებელი კანონისა და სინილისის წინაშე ქვა-გუნდის მებატრონე მწარმოებლები არიან და იმათაც უნდა ავან პასუხი, იმათ უნდა უხლონ, ნიეთიერი ზარალი მანცა, მოკლულების ჭირისუფლებსა.

მაგრამ საქმე მართა ამით არ უნდა გათავდეს: ადმინისტრაცია ვაღდე-ბულია, ისარგებლოს ამ შემთხვევით და ჩვენებურ მექანზე-მეფაბრიკებს მოაგონოს ის კანონები, რომელნიც იმათთვის არსებობენ, მოაგონოს და ეცადოს ამ კანონების ბეჯითად და სასტიკად შესრულებას. რვანის უბედურებას იმ სარგებლობის მოტანა მინც შეუძლია, რომ, იქნება, სხვა ამ გვარ უბედურებისაგან დაიცვას ჩვენი მუშა-ხალხი.

საუბედუროდ, ქორწინებამ ნაყოფი არა გამოიღო-რა. შეერთებული შრომა მირაფი გამოდგა, რომელმაც ტყუილად აურ-დაურია რედაქციების ერთ-მანერთთან მიმართობა. „ივერიის“ რედაქციამ ვერ იღმოუჩინა „ღროებას“ ის შემწეობა, რომელსაც შეერთებული რედაქცია ვალად-სდებდა იმას და „ღროებას“ თითონ იმდენი ჯაფა სჭირია, რომ სხვის შემწეობაზე ფიქრიც არ შეუძლია.

ბრალო ვის? — ისევ იმ მაცთურ „შეერთებულ შრომას“, რომელმაც ჰაეჭვადეს აფიქრებინა, რომ ყოველ დღიურ გაზეთში შეეძლო იმას შებმა და ნამდვილს „ღროების“ რედაქტორს ბ-ნ მესხს გულში გაავლებინა, რომ იმ განუზომელ, მგეობტურ შრომასთან, რომელსაც ის სწევს „ღროებისათვის“, ის ყოველ თვიურ ჟურნალშიაც შეიძლება მონაწილეობის მიღებას....

მაპირებდი ამ ქრონიკაში უკანასკნელ „ივერიის“ და „იმედის“ ნომრებზე ლაპარაკს, მაგრამ რომ იმათზე დავიწყო წერა, რაც უნდა ცოტა ვილაპარაკო, ვიცი, იმდენი მანცა გამოვა, ყველა ის ადგილი დაიჭიროს რასაც „ღროების“ რედაქციას შეუძლიან დაუთმობს ამ საუბარს და მე კი „ივერიაზე“ და „იმედზე“ უფრო საინტერესო საგანი მაქვს, რომლის გადაღება არ მინდა შემდგენისათვის. მე ვამბობ ახლს მოთხრობაზე, რომ-

ახალი ამბები.

ჩვენს გაზეთში იყო ამას წინად მოხსენებული, რომ მომავლის წლიდან მუთაისში ახალ ქართულ საკვირაო იუმორიულ გაზეთის „ხუმარას“ გამოცემას აპირებენო. ჩვენ შევეტყუეთ, რომ ამ გაზეთის ნება-რთვის თხოვნა მთ. ცენზურის ქამიტეტში ბ. ილია მირ. ჭყონიას წარმოუდგინა, რომელიც რედაქტორად და გამოცემელად არის თხოვხაში გამოცხადებული. მაგრამ შემოხსენებულ ქამიტეტს რაღაც დაბრკოლება უნახავს ბ. ჭყონიას გაზეთის ნება-რთვის მიცემაში.

ჩვენ არ ვიციტ—რა დამბრკოლებელი მიზეზი იპოვნა ამ შემთხვევაში ცენზურის ქამიტეტმა, მაგრამ იმედია, უმადლესი ჩვენი მთავრობა, რომელზედაც პირ-და-პირ დამოკიდებულია ამ საქმის გადაწყვეტა, ამ დაბრკოლებას არ ნახავს, რადგან ვერ წარმოგიდგენია—რა საფუძვლიანი დამბრკოლებელი მიზეზი უნდა იყოს მთავრობის მხრით ისეთი, რომ დაუშალოს გაზეთის ნება-რთვის მიცემას.

* *

სომხური ჟურნალის (აწ შეჩერებულია) თუ მიცვალებული „ფორცხს“ რედაქტორი ბ. აბგარ იოანესიანი მომავლის წლიდან აპირებს სომხურსავე ენაზე ახალი საკვირაო გაზეთის გამოცემას.

* *

ლის ბეჭდვა გაათავა „ღროებამ“ წასრულს კვირაში.

შველა მიხედვით, რომ მე „მღუჯუჯაზე“ ვაპირებ ლაპარაკს და დიდადაც მოხარული ვარ, რომ პირველად მე მომიხდა ქართულ მწერლობაში ამ მოთხრობაზე ლაპარაკი. „მღუჯის“ ავტორი ბატ. მოხსუბარიძე (პლ. შაზბეგის ფსევდონიმი) ჯერ ახალი კაცია მწერლობაში და მისი მოთხრობა, მისი პირმშო ქმნილება არის. შეიძლება ბევრს არც კი წაეკითხოს ეს ჩინებული მოთხრობა, რომლის ბეჭდვა ოთხი, თუ ხუთი თვე გაგრძელდა, დროგამოშვებით და ამიტომაც ვარ მახარული, რომ პირველად საჯაროდ ვაღვიარო ბატონი შაზბეგი, როგორც ნიჭიერი მწერალი და მისი „მღუჯა“ როგორც ძვირფასი გზი ჩვენს ლიტერატურაში.

როცა „მღუჯის“ კითხვას პირველად მივყავით ხელი, ჩვენ დარწმუნებული ვიყავით, რომ ამ მოთხრობაში ყოველ იმ ნაკლულეფანებას შეგხედებოდით, რომელიც განუშორებელია ყოველ ახალ ქმნილებაში, ყოველ გამოუცდელ მწერალში. მაგრამ—არ ვიციტ ამ უსაფუძვლო წინასწარ-დარწმუნების ბრაღია, თუ სხვა რაიმე მიზეზი—ჩვენ ამ მოთხრობის წაკითხვამ დაგვარწმუნა, რომ ნიჭიერი კაცი თავისუფალი ყოფილა ამ საზოგადო კანონის მონებიდამ. ბატ. შაზბეგმა ერთბაშად შემოღდა ფეხი ქართულ მწერლობაში, როგორც

მთ მინაილოვის ტენიკურ სასწავლებლის შაგირდი ივ. შანავაძე გეტხოვს, მადლობა გამოვუცხადოთ იმ სცენის მოყვარეთ, რომელთაც იმის სასარგებლოდ სოფ. მეჯვრისხევში ქართული წარმოდგენა გაუმართაეთ და ამ ნაირად იმისთვის სწავლის გაგრძობის საშუალება მიუციათ.

* *

ამ დღეებში გამოვიდა ბ. ბ. ჩარკვიანის სტამბისაგან გამოცემული მომავალი წლის ქართული „ჯობის კალენდარი“, რომელიც ჩვეულებრივ კალენდრულ ცნობებს გარდა, რამდენსავე ლექსს და სტატიებს შეიცავს. ძალგნდარი სუფთად არის გამოცემული და არც ძვირად იყიდება: ეგზ. სამი შაურად.

თიონეთის გზის შესახებ.

(პასუხი ბ. ცხვარჩიამიელის და კვალიევის წერილებისა)

„ღროების“,—253 და 256 №-ში იყო დაბეჭდილი ორი წერილი ბ. ცხვარჩიამიელის და ძვალიევისა შესახებ ჩემის სტატიებისა თიონეთის გზაზე. პეტროებმა ამ წერილებისა გამოჰყეს თავები, რათა ალაღვიონ სიმათლევ და დაარღვიონ ის ფაქტები, რომელნიც ჩემგან იყვნენ ნაჩვენები. ამ სურვილს და წინადადებას დიან დიდად პატრეს ვსცემთ, მაგრამ ხშირად სიტყვის თქმას და საქმის აღსრულებას დიდი სამზღვარი უდევთ.

დახელოვნებულმა მწერალმა და დიდი გემოს მექონ ხელოვანმა.

შბრალო, გაუხარებელ სოფლის ცხოვრებაში, კლდოვანს და მიუვალს ადგილზე, ცხერის ფარისა და დათეების გვერდით ახალ-გაზდა მწერალმა გავაცნო ისეთი ცხოვრება, რომელიც მთელს მხარეს აყვარებს გატაცებულ მკითხველს. ისე ხელოვნურად ამუშავა ბატ. შაზბეგმა თავისი მარჯვენა, რომ მის ხელში კალამი ბურღეს დამსგავსა, რომელმაც გააპო მთიულის მაგარი და სტელი კანი და დაგვანახა ლბილი და ნორჩი მისი გული, ღრმად მგრძობიარე და პატროსანი.

დიდი ხანია ქართული ნაწერის კითხვას ისე არ უსიამოვნებია ჩვენთვის, როგორც ვისიამოვნეთ „მღუჯის“ კითხვით.

პი მოკლე, სულ მოკლე შინაარსი მოთხრობისა:

მღუჯა, 22 წლის ყმაწვილი, მოხვეე არის. იმას შეუყვარა ანახლად ერთი ჩერქეზის ქალი მზალეე, რომელიც ვიდაც ოსმა მოუყვანა ძღვნად ზაგი ჩოფიკაშვილს. მღუჯამ მზალეის ხელი სთხოვა ზაგის, მაგრამ ზაგიმ არ მისცა და სიყვარულით გაგიჟებულმა ჰაბუკმა მოიტაცა მზალეე, რომელსაც თითონ დიდად შეუყვარდა მღუჯა. ზაგი დაედგინა კანდიერ მღუჯას და როდესაც საქმე სროლაზე მივარდა, მღუჯამ ზაგის დაუქრა ცხენი და ცხენიანათ კლდებზე გა-

ამაზედ ავტორებს, როგორც ვცხვართ, არ უფიქრობთ მწერლობაში კალამები, რაც სიტყვით მოუტყვიათ და ხელმძღვანელოდ უხმარებიათ მათგანვე შედგენილი ლოლიკა.

ამაზედ, რასაკვირველია, ყველა მკითხველი დაგვეთანხმება, როდესაც წაიკითხავს შემოხსენებულ ავტორების წერილებს; მაგრამ, რადგანაც ავტორებსაც თავიანთი დასი ეყოლებათ, რომელიც უტყველია დაჰკრავს ტაშსა, დასძახებს ბარაქალას და ჩვენს უპასუხოებას მიაწერს თანახმობას და დამარცხებას—ამისათვის ვსწერთ ამ ამ მოკლე შენიშვნასა.—

ჩვენს სტატიებში მოვიხსენიეთ და ვუხვევით მხოლოდ ფაქტები, რომელნიც მომხდარან თიონეთის გზის გაკეთების დროს და დიან სასიამოვნო იქნებოდა, რომ ეს ფაქტები დარღვეულ ყოფილიყვნენ. მაგრამ ბ. ცხვარჩიამიელი და მომატებულად ლეუქითის მაზრის თანაშემწე ბ. ძვალიევი იმავე ფაქტებს ცხადად გვიმტკიცებენ; მაშ რომელს მართალს მსახურებენ და რომელი სიმათლევ ალაღვიეს? —ამას ვინ გაიგებს და მიხედება გარდა ავტორებისა!

ამბობენ: მართალია, ქრთამები ავლოთო, მაგრამ წესიერება, ყურადღება, და ხალხის ინტერესის დაცვა დიდი იყოფო; ეს ერთი მეორესი წინააღმდეგია: სადაც ქრთამები არიან; იქ წესიერებას, ყურადღე-

დაავდო. მღუჯას ამისთვის შემოერთა რუსის ჯარი, რომელიც მაშინ ახლად შემოსული იყო საქართველოში, დაუხოცეს მხანაგები, წაართვეს მზალეე და თითონ სიკვდილის პირამდის დასჭრეს. როცა ამ დაჭრილობიდან გამორჩა მღუჯა, იმან როგორც იყო მზალეე შეირთო. მაგრამ არც ოჯახში დასცალდა იმას დიდ-ხან ბედნიერება. მზარის უფროსმა, მზალეის სილამაზით გამოჯაგრებულმა, მიგზავნა მღუჯასთან ყზახები და მოაკვლევინა. ამით თავდება მოთხრობა.

ჩვენ აქვე მოვიყვანთ ზოგიერთ ადგილებს ბ. შაზბეგის მოთხრობიდან, მაგრამ მინამ ცოტა ნაკლულეფანებაზედაც უნდა შევჩერდეთ.

ჯერ ერთი, რომ ენა ვერ არის მოთხრობის შესაბამი. მოთხრობაში, რომანებში და საზოგადოდ ბელღეტრიულ თხზულებებში ენას იმდენივე ადგილი უჭირავს, რამდენიც ავტორის ფანტაზიას, მისს პოეტურ ნიჭს. შაზბეგის წერის კილო კარგია, ის ლამაზად უხდება, როგორც ბუნების აწერას, ისე სულიერი მოძრაობის და ხალხის გამოსახვას, მაგრამ სუსტია ფორმებით და კარგის ფრაზებით. ასე რომ შაზბეგის ენა, რომელიც არ არის ურიგო საზოგადო კითხვაში, ცალკე და ფრაზა-ფრაზით გარჩეული, ვერ არის კარგი ენა.

ამ ნაკლულეფანების გარდა თითონ მოთხრობაში არის ზოგიერთი უსწორ-

ბას და ხალხის ინტერესის დაცვას ალაგი არ ექნებათ. ეს განხილეთ აქიომა, რომლის დარღვევა ბ. სხვა-რიქამიელის, და ძვალთმცემის ლოლი-კას ვერ შეუძლიათ.

ბ. ძვალთმცემი ამბობს: მე მაშინ ავად ვიყავიო. ძალიან შესაძლებელია, სა-ჭირო არ არის ექიმის მოწმობა, სრუ-ლებით გვჯერა; მაგრამ იმ დროს როდესაც კონსულტორი უზომდა გზასა, სხვა ჩინოვნიკი იქ არაფერ იყო და თუ არ იყო, რატომ? როდესაც მორჩენილა, ამდგარა და წასულა ბ. ძვალთმცემი, მაშინ გაუგია ფულის აღება, გამოუძიებია, დამტკიცებულა, თვით მოხელეთაც აუღვიარებიათ, რომ ჩვენც ქურდები ვართო და კონ-სულტორიცაო! მამოძიება როგორც ლაპარაკობს ისე კარგად და სასტიკად მოუხდენია, რომ ამ შემთხვევაში შეუძლებელია არ მოვიგონოთ ის განთქმული გმირი, რომელზედაც ნათქვამია: „მიველ, ვნახე, გაიმარ-ჯვე!“ მაგრამ გამოძიება სად არის ეხლა, მისი მოსპობა ხომ არ შეიძ-ლებია, რადგან კანონი სასტიკად ჰსჯის მოხელეების ქრთამობას და ქურდო-ბას. მესურს გავიგოთ ცნობის—მოყ-ვარებისათვის.

ბ. ძვალთმცემი სწერს, რომ საზოგა-დოება სოფლებში უწერდნენო პოდ-რიადნიკების პირობებსა. ამაზედ ვინ არ დაეთანხმება რომ ქ. თფილისს არ ჩავიღოდნენ. ამბობს კიდევ, რომ მე წინააღმდეგი ვიყავი პოდრიადნიკებ-

მასწარობა. მისი შესავალი სულ უნდა გამოირიცხოს მოთხრობიდან, როგორც უნდა გადაკეთდეს მოთხრო-ბის ბოლო და შემოკლებულ იქნას სვიმონა ჩოფიკაშვილის ტირილი. მა-ზეთის სტატია ნებას არ გვაძლევს ამათზე დაწერილებით ვილაპარაკოთ.

მაგრამ ეს ისეთი უსწორ-მასწო-რობაა, რომელიც ამხილებს ავტორს აჩქარებულ მუშაობას და არა ნიჭის ნაკლებობას.

ზანაყუთრებით საქები ამ ახალ მწერალში, ის არის, რომ იმას თით-ქმის ყოველი მოთხრობის ნაწილი სიმეტრიულად აქვს ერთმანერთთან შეთანხმებული. მისზოდება არც ნამე-ტრანად აქვს აწერილი და არც ნაკ-ლებად...

ახლა მინდა რამდენიმე ადგილები მოვიყვანო მოთხრობიდან, თუმცა არ ვიცი—რას უფრო მიეცე უპირა-ტესობა ხალხის ზნეობის აღწერა, კაცის სულის მოძრაობის გამოხატვას თუ ბუნების გამოსახვას. მოვიყვანოთ ისეთი ადგილები, რომელნიც ხელში მოგვხვდებიან.

წიკითხვით ეს მათიას სიყვარულის აღწერა.

„...მათიას ცხვარი გაურკვე სამოვარ-სედ. თითონ დაუდგებულად შეინდის კომპაღზედ უყურებდა. ცხვრები, ერთი ერთმანეთის შურით, ერთმანეთს გადაურ-ბუნდნენ წინა და უძაღვრად სწიწნიდნენ ადვანს. ცხვარი ძოგნით მიდიოდა წინ და შორდებოდა მწვექსს, რომელიც ისევ

ზედო; მაგრამ მათ ამაზედ კანონით ნება აქვსთო და ჩინოვნიკები პირო-ბის წერილებში მონაწილეობას არ იღებდნენო; ეს ყველა კარგი და კეთი-ლი, მაგრამ რად ურჩენია თითონ სა-ზოგადოებისათვის, რომ მიეცათ მუ-შაობა ძვეთაროვს და მირაქოვსო. როდესაც მათ სდომებიათ კროებისა-თვის მიეცათ და პირობა რად არის დაწერილი ჩინოვნიკისაგან? ნუ თუ ეს ხალხის თვისება ა გვიმტკიცებს?

ბ. ძვალთმცემი ამბობს, რომ ჩემს ცოლს უნდოდა ძვეთაროვის სახლებს დაგირავებო და გაჰკვირვებოთ ჰკით-ხულობს; მე რომ სამხანურში ვიყო, განა ჩემს ცოლს არ შეუძლიან სახ-ლები დაიგირაოსო? რომელსაც აქვს თავისი ფულებიო—და გვიმტკიცებს კიდევ საიდან. ამ კითხვის პასუხი მკითხველთათვის მიგინდვია, ჩვენ მხოლოდ ვიტყვი, პოდრიადნიკის სახლების დაგირავება, როგორც ჰჩინს წერილით, მამხდარა შემთხვევით, შებრალებით, ახალ მეზობლობით, რომელზედაც ნათქვამია: ახალი ცოც-ხი კარგად ჰგვის, ძველი მოატანს ქვიშასო. ძველ მეზობლად მხდის მე ძვალთმცემი, რადგანაც ჰგონია, რომ მე ლუშეთის მხარის ვიყო, მაგრამ ძრიელ შემცდარია; არამც თუ მეზო-ბელი, არამედ ნაცნობიც არ განლა-ვარ პოდრიადნიკებისა და არც მინდა ვიყო, მე ვარ ხელობით მეზავრი და გვარად—

დომო სუქ.

იმ ადგილს გაუნძრევლად იდგა და ერ-თის ადგილისთვის მიეჭია თვალები. სა-გვირველი იყო, რომ უოკვლეთის მუყაი-თი მათია... ჩაფიქრებული იყო და მის-ცდებოდა ერთს ადვანს. აქნება ის გაი-ტაცა ბუნების მშვენიერება სურათმა.. ანა, ის იმ დროს ანც იმ ამაყად აუუ-დებულს მთებსა სედავდა, ანც მშვენიერ-ად გადაფიქრებდა, ანც ნახსატებს, რომლებიც ჩხრიალით თეთრ რქესავით ქაფდებოდნენ, გადმოდიოდნენ კვდებოდა და ათას წინწკლებად იფანტებოდნენ, ანც მშვენიერად მოდებულს კვდებს, რომელიც ათას ფერის სურნელი უფავილებათ შეემ-კო ბუნებას. მაშ რა უნდა ყოფილიყო იმ იმ უამად ისე მიმზიდველი და გამ-ტაცებელი იმის გონებისა?..

მეორე ადგილზე ვსევე მათია წარ-მოდგენილია ველზედ მწოლარედ. სიყვარულისგან შეპყრობილს არ ეძი-ნება.

„...ამოიხსნა და გადაბრუნდა მეორე გვერდზედ. მთავრე, რომელიც იმ და-მეს თითქო განგებ ისე გაგაშეშებულ იყო, ჰფენდა დედა-მიწას თავისი სისივით და კაცის გულს აგახებდა თავის მღელ-ვარებას, მწუხარებას. მათიას გადაბრუნე-ბაზედ მთავრის შუქი შირ-და-შირ შირის სასეზედ მიადგა და ძალათი თვალები გასასვინა. ის ამობრუნდა გულ-ადმა და დაუწყო გატაცებით უყრება მთავრეს, თანაგრძობით უაღვრესება იმის გასუ-რებულს გრძობას და ეუბნებოდა:— შენ უბედური ხარ და მე, მარტო მე,

თფილისის სამკურნალო

ავათმყოფები მიიღებინ დილის რვა საათიდან თორმეტ საათამდის.

ორ შახათს. გარდაღვინი და ღი-სიცივი—შინაგან ავათმყოფების; კელ-დიში სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმყოფების; ბასუტავი—ბუბიაზის, ქა-ლეების და ყმაწვილების ავათმყოფო-ბის; ბასავეი ძარღვების სისუსტის და ში-ნაგან ავათმყოფების.

სამ შახათს. მინკევინი—სირურ-გიული ავათმყოფების; ღისიცივი—შინაგან ავათმყოფების; კელდიში—სი-ფილისტიკური და სირურგიული ავათ-მყოფების; ბასუტავი—ბუბიაზის, ქა-ლეების და ყმაწვილების ავათმყოფო-ბის; ბასავეი და დანიელ-ბუგავი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავათმყოფების.

ოთხ შახათს. ღისიცივი და მი-რამინავი შინაგან ავათმყოფების; კელ-დიში—სიფილისტიკური და სირურგიუ-ლი ავათმყოფების; ბასუტავი—ბუ-იაზის ქალების და ყმაწვილების ავათ-მყოფების; ბასავეი—ძარღვების სისუს-ტის ავათმყოფების.

ხუთ შახათს. ღისიცივი—შინაგან ავათმყოფების; კელდიში—სიფილის-ტიკური და სირურგიული ავათმყოფო-ბის; ბასუტავი—ბუბიაზის, ქალების და ყმაწვილების ავათმყოფო-ბის; ბასავეი—ძარღვების ავათმყოფო-ბის.

ზარას გეგს. მინკევინი—სირურ-გიული ავათმყოფების; ღისიცივი, მი-რამინავი და დანიელ-ბუგავი—შინაგან ავათმყოფების; კელდიში—სიფილის-

თანაგიგრძობა შენ. მე მომენდე, მე არა სოდას არ გაგცემ, მარტო მე შემიძ-ლიან შენი საიდუმლად შენსაგა...“

აბა ეს ორი ყოჩის წაკიდება ნახვით, როგორ არის აწერილი.

„...ყოჩები უჯან-უჯან წავიდნენ, გა-დაუდგებოდნენ ერთმანეთს განსედ და რადესაც სვედად დაშორდებოდნენ, გა-მართ და ღანათიანის სტუნაბით, უელ-მოდურებულები გაქანებოდნენ ერთი-ერთმანერთისაგან რქებით და შუბლით თავ-განწირვით დაეტაკებოდნენ; მერმე გაბრუნებულნი ფრუტუნით გააქნებდნენ თავს და ისევ სულ-მორედ გაუდგებო-დნენ ერთმანეთს, რათა სელ-ასლა ეცა-დათ თავიანთ რქების, კისრის და თავის ძალა.“

ბი ბუნების აღწერა:

„შავი ღრუბელი გამოხსნა ჩრდილო-ეთის მხრით. ჭარი შესდგა, თითქოს იმ ადვანს თავის დღეში ქარს ანც კი გაქ-რდელსო, და კიდევ ხამდისა. ღრუბე-ლი კი თან-და-თან იზრდებოდა, თით-ქოს რადაც უნიდავი ძალა ჰბუნავდა იმს და შავად გადაეკრა ცას. ერთი და ჭრე-ლა ქარმა და კორიანტული აყენა იქაურობას. მელაღი სეკი შეიჭრა. მქმრე ისევ დაუჩნდა. ერთბაშად იგრიალა ცამ და წამოვიდა შინაგან წვიმა ქარიშხალით, ისეთი წვიმა, რომელიც მთების პატარა წველებს ნიაღვრებად გადააქცევს იმისთა-ნა ნიაღვრებად, რომლის ძალსაც წინ ვერს აუდგება რა...“

ამ ადგილებში მიაქცევთ ყურად-ღება მარტო სურათებს, შედარებას,

ტიკური და სირურგიული ავათმყოფო-ბის; ბასუტავი—ბუბიაზის, ქალების და ყმაწვილების ავათმყოფო-ბის; ბასავეი—ძარღვების სისუსტის ავათმყოფო-ბისა.

შახათს. ღისიცივი—შინაგან ავათ-მყოფების; კელდიში—სიფილისტიკურ-ი და სირურგიული ავათმყოფო-ბის; ბასუტავი—ბუბიაზის, ქალების და ყმაწ-ვილების ავათმყოფო-ბის; ბასავეი—ძარღ-ს სუსტის ავათმყოფო-ბისა.

განცხადება

ღაბეჭდა, გამოვიდა და ისყიდება თფილისის წიგნის მაღაზიებში იზაპ-არაქანი კრილოვისაგან და სიბრძნე-სიცრუიდ-გან გალექაილი თ. რ. ერისთვისა. (3—1)

ბორბლები

46 ურკინო, 17 რკინით შემოვლენ-ბული და სხვა ბევრი რიგისა მსურ-ველს შეუძლიან შეიძინოს პრესნალის ქუჩაზედ, პუგინოვის სახლებში № 31, მალერიან ჩუჩოტუსაგან. (2—1)

სიხილალა სალიანისა

კარგი ისყიდება გირვანქობითა ბოჭკით სამ აბასათ გირვანქა. სიონის ქუჩაზე არწრუნის ქარ-ვასლაში ალხაზოვის კანტო-რაში. (2—1)

ფანტაზიას; დაიფიქვით ენის უსწო-რობა და, მგონია, თქვენც დამეთან-ხმობთ, რომ მოთხრობა „მღვთა“ მოვლენას შეადგენ ჩვენს მწერლობა-ში.

შოველისფერში, ყოველთვის და ყოველგან ჯერ ღირსების ძიება არის ჩემი დევიზი და ხშირად რამე ღირსე-ბის მიხედვით, თვალს ვარიდებ ნაკლუ-ლივანებს. ბ. შახბეგს იმდენი ღირ-სება აქვს, რომ მე არ მინდა მისი ნაკლულეანება დავაყვედრო მას. დარწმუნებული ვართ, რომ თითონ მას შეუძლია, სხვაზე უკედ, საკუთა-ნაკლულეანების გასწორება, რადგა-ნაც ეს ნაკლულეანება აჩქარებოთ მოსელოა მას; მაგრამ არ შემიძლია არა ვთქვა, რომ იმ პირობებში, რო-მელშიაც ბ. შახბეგი სწერდა თავის მოთხრობის უნაკლულად წერა შეუ-ძლებელია. დღეს ერთ ფელტონს აქ დაწვრიდა და დააბეჭდინებდა, ხელო-ბორში დაწვრიდა, ზეგ მუთისში, მისვე შოთში და ბათუმში. არც გასწორება, არც მეორეჯერ გად-კითხვა და არც უკანასკნელი რედაქ-ცია. ჩქარა, ფელტონი! მტყუნდენ რედაციაში ავტორს და ამ ფელტო-ნიბიდან ნელ-ნელა ცხვა, ცხვა და გამოცხვა ჩინებული მოთხრობა.

ღელა.

